

Є. І. ТАРАН

кандидат політичних наук, доцент,  
доцент кафедри глобальної та національної безпеки  
Навчально-науковий інститут публічного управління  
та державної служби  
Київського національного університету імені Тараса Шевченка  
ORCID: 0000-0002-1822-6978

## МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ РЕГІОНІВ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Одним із завдань сучасного державного управління є збереження національної безпеки та стійкості держави. В той же час, післявоєнне відновлення територій України потребує застосування спеціалізованих державних механізмів, які поєднують регулювання безпекових процесів із соціально-економічним відновленням. Важливе місце в цьому процесі займає питання ефективного управління безпековим потенціалом регіонів, оскільки значна частина державної політики, яка впливає на соціально-економічну стабільність, захист населення та інтеграцію регіональних пріоритетів у загальнонаціональні стратегії безпеки реалізується саме на субнаціональному рівні. Мета статті полягає в аналізі механізмів державного регулювання регіонів та визначенні основних інструментів, які взаємодіють для збереження безпеки та сприяють соціально-економічному відновленню територій. Здійснено аналіз нормативно-правових актів, узагальнено практичний досвід регіонального управління, сформовано інтегрований механізм підвищення безпекового потенціалу та забезпечення стійкості регіональних систем перед соціально-економічними, військовими та природно-техногенними загрозами. Визначено механізми державного регулювання у сфері безпеки та соціально-економічного відновлення регіонів України, які поєднують законодавчі, фінансові, інституційні та інформаційні інструменти, і взаємодіють для збереження безпеки та відновлення територій.

Зроблено висновок, що реалізація післявоєнного відновлення українських регіонів може бути здійснена шляхом впровадження централізованих програм, які включають в себе заходи з відбудови критичної інфраструктури, житлового фонду, соціальних послуг, підтримку бізнесу та аграрного сектору. Отримані результати засвідчують те, що такий комплекс заходів має на меті не лише забезпечити економічне та соціальне відновлення післявоєнних територій, але й підвищити та зміцнити безпековий потенціал регіонів України.

**Ключові слова:** безпековий потенціал регіону, національна безпека, регіональна політика, стратегічне планування, післявоєнне відновлення, механізми державного регулювання.

YE. I. TARAN

PhD in Political Science, Associate Professor,  
Associate Professor at the Global and National Security Department  
Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service  
of Taras Shevchenko National University of Kyiv  
ORCID: 0000-0002-1822-6978

## THE ROLE OF REGIONAL SECURITY POTENTIAL MANAGEMENT IN THE TRANSFORMATION OF NATIONAL SECURITY POLICY

One of the tasks of modern public administration is to preserve national security and stability of the state. At the same time, the post-war restoration of the territories of Ukraine requires the use of specialized state mechanisms that combine the regulation of security processes with socio-economic restoration. An important place in this process is occupied by the issue of effective management of the security potential of regions, since a significant part of state policy that affects socio-economic stability, protection of the population and integration of regional priorities into national security strategies is implemented at the subnational level. The purpose of the article is to analyze the mechanisms of state regulation of regions and identify the main instruments that interact to preserve security and contribute to the socio-economic restoration of territories. An analysis of regulatory and legal acts has been carried out, practical experience of regional management has been summarized, an integrated mechanism for increasing the security potential and ensuring the stability of regional systems in the face of socio-economic, military and natural and technological threats has been formed. The mechanisms of state regulation in the field of security and socio-economic recovery of the regions of Ukraine are identified, which combine legislative, financial, institutional and informational tools, and interact to maintain security and restore the territories.

Summarized that the implementation of post-war recovery of Ukrainian regions can be carried out through the implementation of centralized programs that include measures to rebuild critical infrastructure, housing, social

*services, support for business and the agricultural sector. Such a set of measures is aimed not only at ensuring the economic and social recovery of post-war territories, but also at increasing and strengthening the security potential of the regions of Ukraine.*

**Key words:** regional security potential, national security, regional policy, strategic planning, post-war recovery, mechanisms of state regulation.

### Постановка проблеми

Одним із завдань сучасного державного управління є збереження національної безпеки та стійкості держави. Важливе місце в цьому процесі займає питання ефективного управління безпековим потенціалом регіонів, оскільки значна частина державної політики, яка впливає на соціально-економічну стабільність, захист населення та інтеграцію регіональних пріоритетів у загальнонаціональні стратегії безпеки реалізується саме на субнаціональному рівні.

Науковий внесок даної роботи полягає в комплексному аналізі системи управління безпековим потенціалом регіону, що сприятиме інтеграції регіональних інтересів у державні стратегії безпеки, підвищенню ефективності регуляторних механізмів та прискоренню відбудови територій після воєнних конфліктів.

### Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблематика управління безпековим потенціалом на регіональному рівні активно досліджується в сучасних наукових працях. Так, регіональні тенденції формування зовнішніх чинників впливу на систему національної безпеки України вивчає В. Бондар, який в своїй роботі «Регіональні тенденції формування зовнішніх факторів впливу на систему національної безпеки України» [1] підкреслює важливість регіонального аспекту у формуванні державних стратегій. актуальним для адаптації управлінських підходів на регіональному рівні. Актуальним для адаптації управлінських підходів на регіональному рівні є явище державного управління національною безпекою в умовах геополітичних трансформацій, яке досліджується науковицею В. Загурською-Антонюк в монографії «Державне управління національною безпекою в умовах геополітичних трансформацій» [2]. Дослідники А. Войцешук, І. Гуцул та В. Мартинюк в роботі «Інституційно-правовий механізм публічного управління у сфері захисту корпоративних прав в Україні» [3] аналізують інституційно-правовий механізм публічного управління у сфері захисту корпоративних прав, що дає змогу оцінити правові аспекти безпеки на рівні регіонів. М. Волосюк в роботі «Концептуалізація забезпечення місцевого економічного розвитку: зарубіжний досвід і можливості його адаптації в Україні» [4] проводить аналіз місцевого економічного розвитку та розглядає можливості адаптації закордонного досвіду, який може сприяти зміцненню регіонального безпекового потенціалу. В роботі «Регіональна економічна інтеграція як інструмент зміцнення національної безпеки України» [5] А. Падалка наголошує на важливості економічних зв'язків для стабілізації безпекових процесів на регіональному та національному рівнях.

Як видно, з наведеного вище аналізу, більшість науковців зосереджуються на загальних питаннях національної безпеки чи окремих аспектах регіональної політики, не враховуючи специфіки післявоєнного відновлення та соціально-економічних викликів різних територій, що говорить про надзвичайну актуальність даного дослідження.

### Формулювання мети дослідження

Мета дослідження – проаналізувати механізми державного регулювання регіонів та визначити основні інструменти, які взаємодіють для збереження безпеки та сприяють соціально-економічному відновленню територій. Це дозволить обґрунтувати науково-методичні засади управління безпековим потенціалом регіону, підвищить ефективність державної політики національної безпеки та забезпечить післявоєнне відновлення регіонів.

### Викладення основного матеріалу дослідження

Загальновизнаним є той факт, що під національною безпекою розуміється це здатність держави та її регіональних суб'єктів зберігати стійкість перед комплексними загрозами, що виникають як на міжнародному, так і на локальному рівнях. Через це, безпековий потенціал регіону проявляється у значенні важливого державного ресурсу, що забезпечує соціально-економічну стабільність, функціонування критичної інфраструктури та ефективну взаємодію інституцій влади [6].

В той же час, існує комплекс державних інструментів, за допомогою яких здійснюється управління безпековим потенціалом регіону. До них відносяться – стратегічне планування, координація дій центральних і місцевих органів влади, розробка регіональних програм безпеки, інтегрованих у державну політику, а також застосування методів кризового управління та залучення громадських та приватних структур. Ефективність управління базується на системному підході, який, в свою чергу, включає в себе оцінку загроз, ідентифікацію ресурсів та впровадження комплексних механізмів державного регулювання, до яких відносяться мобілізація людського та економічного капіталу, стратегічне планування та розвиток інфраструктури, інтеграція правових, фінансово-економічних та адміністративних інструментів гарантування безпеки.

Механізми державного регулювання безпекового потенціалу регіону передбачають правове, організаційне та фінансово-економічне забезпечення. Правовий аспект охоплює нормативно-правові акти, що визначають компетенції органів влади та порядок реагування на загрози. Організаційний – створення координаційних рад,

кризових штабів та міжвідомчих груп для оперативного реагування. Фінансово-економічний – виділення коштів, стимулювання інвестицій у критичну інфраструктуру та підтримку соціальних програм для зміцнення стабільності регіону [7].

Регулювання безпекового потенціалу передбачає системний аналіз ризиків, моніторинг внутрішніх і зовнішніх загроз, прогнозування їхніх наслідків та розробку стратегій мінімізації негативного впливу. Центральні органи влади визначають пріоритетні напрями політики національної безпеки, тоді як регіональні адміністрації адаптують ці стратегії до локальних умов, забезпечуючи баланс між централізованим управлінням і регіональною автономією. Такий підхід дає змогу підвищити ефективність заходів безпеки, знизити соціальну напругу та забезпечити стійкий розвиток територій.

Вплив регіонального рівня на трансформацію державної політики національної безпеки проявляється у формуванні нових підходів на загальнодержавному рівні через активну участь регіональних структур у визначенні пріоритетів безпеки та адаптації стратегічних рішень до місцевих умов. Регіональні ініціативи та процеси децентралізації підвищують ефективність національної безпеки, адже дають змогу враховувати соціально-економічну специфіку, геополітичне розташування та ресурси кожного регіону. Модель «знизу догори» забезпечує інтеграцію місцевих програм та ініціатив у державні стратегії, що підвищує оперативність реагування на загрози та гнучкість системи управління.

Основні механізми державного регулювання у сфері безпеки та соціально-економічного відновлення регіонів України наведено в табл. 1.

Таблиця 1

**Основні механізми державного регулювання у сфері безпеки  
та соціально-економічного відновлення регіонів України**

| Механізм державного регулювання             | Законодавча база / нормативно-правовий акт                     | Функції та призначення                                                                                       |
|---------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Законодавче регулювання повноважень         | Закон України «Про основи національної безпеки України» (2018) | Визначає повноваження центральних і регіональних органів у сфері національної безпеки                        |
| Координаційні ради та комісії               | Постанова Кабінету Міністрів № 1317 (2022)                     | Забезпечує міжвідомчу координацію дій у разі надзвичайних ситуацій та відновленні територій                  |
| Цільове фінансування регіонів               | Бюджетний кодекс України, Закон України «Про Державний бюджет» | Фінансова підтримка відновлення інфраструктури та соціально-економічних програм                              |
| Податкові стимули для відновлення економіки | Податковий кодекс України                                      | Сприяє залученню інвестицій та відновленню бізнес-активності в постраждалих регіонах                         |
| Інформаційні та аналітичні системи          | Накази Міністерства розвитку громад та територій, МВС          | Моніторинг загроз, стану інфраструктури та потреб населення; забезпечує обмін інформацією між органами влади |
| Протоколи дій під час надзвичайних ситуацій | Накази ДСНС України                                            | Встановлюють алгоритми взаємодії силових та соціальних структур у кризових ситуаціях                         |

*Джерело: створено автором на основі [8; 9; 10; 11; 12; 13]*

Дані табл. 1 показують, що механізми державного регулювання поєднують законодавчі, фінансові, інституційні та інформаційні інструменти, які взаємодіють для збереження безпеки та відновлення територій. Законодавча база встановлює межі повноважень центральних і регіональних органів влади, а нормативно-правові акти та постанови визначають алгоритми координації, розподіл ресурсів та контроль за виконанням заходів. Інформаційні та аналітичні системи дають змогу своєчасно оцінювати потреби населення, стан інфраструктури та ефективність реалізації програм, що є критично важливим для післявоєнного відновлення територій.

Післявоєнне відновлення територій України потребує застосування спеціалізованих державних механізмів, які поєднують регулювання безпекових процесів із соціально-економічним відновленням. Центральні та регіональні органи влади координують дії через цільові державні програми, бюджети відновлення й міжвідомчі координаційні ради. Важливу роль відіграють нормативно-правові акти, які встановлюють порядок планування, фінансування та контролю за виконанням програм відновлення. До основних документів належать: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1219-р «Про затвердження плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад» [14], Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» (щодо фінансування відновлення та ліквідації наслідків бойових дій) [15], а також міжвідомчі накази Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України і Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС).

Післявоєнне відновлення українських регіонів здійснюється через централізовані програми, які охоплюють відбудову критичної інфраструктури, житлового фонду, соціальних послуг, підтримку бізнесу та аграрного сектору. Такий комплексний підхід не лише забезпечує економічне та соціальне відновлення територій, але й безпосередньо впливає на формування та зміцнення безпекового потенціалу регіону. Відновлення критично важливих

об'єктів інфраструктури підвищує здатність регіональних систем оперативно реагувати на загрози та забезпечує безперервність життєдіяльності місцевих громад. Реалізація соціальних і житлових програм сприяє стабілізації населення, зниженню соціальної напруженості та локальних конфліктів, що підвищує рівень соціальної стійкості територій. Підтримка малого та середнього бізнесу відновлює економічну активність, що сприяє зниженню економічної вразливості регіону й підвищує його автономність у контексті кризових ситуацій.

Основні післявоєнні програми відновлення територій України та механізми їхньої реалізації представлено в табл. 2.

Таблиця 2

### Основні післявоєнні програми відновлення територій України та механізми їхньої реалізації

| Програма                                        | Основні цілі та завдання                                                        | Приклади реалізації в регіонах            |
|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|
| План відновлення постраждалих територій         | Координація відновлення критичної інфраструктури, соціальної сфери та економіки | Київська, Харківська, Донецька області    |
| Фінансування відновлення                        | Цільове фінансування відбудови житлових та соціальних об'єктів                  | Львівська, Запорізька, Херсонська області |
| Програма підтримки малого та середнього бізнесу | Субсидії та податкові пільги для відновлення підприємницької діяльності         | Дніпропетровська, Одеська області         |
| Відновлення житлового фонду                     | Реконструкція житлових будинків, забезпечення тимчасовим житлом ВПО             | Чернігівська, Сумська області             |
| Соціальні та освітні програми                   | Відновлення шкіл, дитсадків, медичних закладів                                  | Київська, Луганська, Хмельницька області  |

Джерело: створено автором

Аналіз основних післявоєнних програм, представлених у табл. 2, показує, що законодавча та нормативно-правова база визначає механізми координації дій центральних і регіональних органів влади, планування ресурсів та моніторингу реалізації заходів. Цільове фінансування, податкові пільги й субсидії для бізнесу, а також реконструкція житлового та соціального секторів сприяють поверненню внутрішньо переміщених осіб і відновленню життєздатності місцевих громад. У комплексі ці заходи формують інтегрований механізм підвищення безпечного потенціалу регіону в умовах післявоєнного відновлення.

### Висновки

Проаналізовано механізми управління безпекою регіонів в умовах післявоєнного відновлення України. Визначено механізми державного регулювання у сфері безпеки та соціально-економічного відновлення регіонів України, які поєднують законодавчі, фінансові, інституційні та інформаційні інструменти, і взаємодіють для збереження безпеки та відновлення територій. При цьому, зазначено законодавчу базу, що регламентує функції та призначення центральних і регіональних органів влади, а нормативно-правові акти та постанови визначають алгоритми координації, розподіл ресурсів та контроль за виконанням заходів. До того-ж, вказані нормативно-правові акти встановлюють порядок планування, фінансування та контролю за виконанням програм відновлення.

При цьому, реалізація післявоєнного відновлення українських регіонів може бути здійснена шляхом впровадження централізованих програм, які включають в себе заходи з відбудови критичної інфраструктури, житлового фонду, соціальних послуг, підтримку бізнесу та аграрного сектору. Впровадження вказаних післявоєнних програм дозволить стабілізувати стан населення, сприяти зниженню соціальної напруженості та локальних конфліктів, що має підвищити соціальну стійкість регіонів, особливо в умовах післявоєнного відновлення.

Такий комплекс заходів має на меті не лише забезпечити економічне та соціальне відновлення післявоєнних територій, але й підвищити та зміцнити безпековий потенціал регіонів України.

Подальші наукові дослідження повинні бути присвячені формуванню адаптивних моделей національної безпеки на регіональному рівні з урахуванням глобальних та післявоєнних викликів і загроз.

### Список використаної літератури

1. Бондар В. Т. Регіональні тенденції формування зовнішніх факторів впливу на систему національної безпеки України. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2023. № 3. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.3.7>
2. Загурська-Антонюк В. Ф. Державне управління національною безпекою в умовах геополітичних трансформацій: монографія. Житомир, 2020. 336 с. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/8058>
3. Войцешук А. Д., Гуцул І. А., Мартинюк В. А. Інституційно-правовий механізм публічного управління у сфері захисту корпоративних прав в Україні. *Наука і техніка сьогодні*. 2025. № 7(48). С. 59–75. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-7\(48\)-59-75](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-7(48)-59-75)
4. Волосяк М. В. Концептуалізація забезпечення місцевого економічного розвитку: зарубіжний досвід і можливість його адаптації в Україні. *Бізнес Інформ*. 2022. № 12. С. 154–163. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-12-154-163>

5. Падалка А. М. Регіональна економічна інтеграція як інструмент зміцнення національної безпеки України. *Регіональна економіка*. 2025. № 1(115). С. 70–81. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2025-1-6>
6. Домбровська С., Помаза-Пономаренко А., Порока С., Урбанек А. Безпекова політика України в умовах євроінтеграції : монографія. Харків, 2023. 252 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/18785/1/MonDPPU.pdf>.
7. Mitrovic M. Assessments and foreign policy implementation of the national security of Republic of Serbia. *Security and Defence Quarterly*. 2021. Vol. 34. № 2. Р. 7–19 DOI: <https://doi.org/10.35467/sdq/135592>
8. Про основи національної безпеки України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
9. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. Редакція від 08.08.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Про затвердження Порядку відновлення інфраструктури у постраждалих територіях: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.12.2022 № 1317. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1317-2022-п#Text>
11. Бюджетний кодекс України. Документ № 2456-VI. Редакція від 04.07.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
12. Про Державний бюджет України на 2023 рік: Закон України. Документ 2710-IX. Редакція від 22.10.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text>
13. Податковий кодекс України. Документ 2755-VI. Редакція від 01.08.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
14. Про затвердження плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1219-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1219-2022-%D1%80#Text>
15. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік». Документ 3166-IX. Прийняття від 29.06.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-20#Text>

#### References

1. Bondar, V. T. (2023). Rehionalni tendentsii formuvannia zovnishnikh faktoriv vplyvu na systemu natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Regional trends in the formation of external influence factors on the national security system of Ukraine]. *Dniprovskiy naukovyi chasopys publichnogo upravlinnia, psykholohii, prava – Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, Law*, 3. <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.3.7> [in Ukrainian].
2. Zahurska-Antoniuk, V. F. (2020). *Derzhavne upravlinnia natsionalnoiu bezpekoiu v umovakh heopolitychnykh transformatsii: monohrafiia* [Public administration of national security in the context of geopolitical transformations: monograph]. Zhytomyr: O.O. Yevenok. Retrieved from <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/8058> [in Ukrainian].
3. Voitsekhuk, A. D., Hutsul, I. A., & Martyniuk, V. A. (2025). Instytutsiino-pravovyi mekhanizm publichnogo upravlinnia u sferi zakhystu korporatyvnykh prav v Ukraini [Institutional and legal mechanism of public administration in the field of corporate rights protection in Ukraine]. *Nauka i tekhnika siogodni – Science and Technology Today*, 7(48), 59–76. [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-7\(48\)-59-75](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-7(48)-59-75) [in Ukrainian].
4. Volosiuk, M. V. (2022). Kontseptualizatsiia zabezpechennia mistsevoho ekonomichnoho rozvytku: zarubizhnyi dosvid i mozhlyvosti yoho adaptatsii v Ukraini [Conceptualization of local economic development: foreign experience and possibilities of adaptation in Ukraine]. *Biznes Inform – Business Inform*, 12, 154–163. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-12-154-163> [in Ukrainian].
5. Padalka, A. M. (2025). Rehionalna ekonomichna intehratsiia yak instrument zmihtnennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Regional economic integration as a tool for strengthening Ukraine's national security]. *Rehionalna ekonomika – Regional Economy*, 115(1), 70–81. <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2025-1-6> [in Ukrainian].
6. Dombrovska, S., Pomaza-Ponomarenko, A., Poroka, S., & Urbanek, A. (2023). *Bezpekova polityka Ukrainy v umovakh yevrointehratsii: monohrafiia* [Security policy of Ukraine in the context of European integration: monograph]. Kharkiv : NUTSU. Retrieved from <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/18785/1/MonDPPU.pdf> [in Ukrainian].
7. Mitrovic, M. (2021). Assessments and foreign policy implementation of the national security of Republic of Serbia. *Security and Defence Quarterly*, 34(2), 7–19. <https://doi.org/10.35467/sdq/135592> [in English].
8. Verkhovna Rada of Ukraine. (2018). On the Fundamentals of National Security of Ukraine: Law of Ukraine dated 21.06.2018 № 2469-VIII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> [in Ukrainian].
9. Verkhovna Rada of Ukraine. (1997). On Local Self-Government in Ukraine: Law of Ukraine dated 05.21.1997 № 280/97-BP. Revision dated 08.08.2025. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
10. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). On approval of the Procedure for restoring infrastructure in the affected territories: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 12.22.2022 № 1317. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1317-2022-п#Text> [in Ukrainian].

11. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). Budget Code of Ukraine. Document № 2456-VI. Edition dated 04.07.2025. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> [in Ukrainian].
12. Verkhovna Rada of Ukraine (2023). On the State Budget of Ukraine for 2023: Law of Ukraine. Document № 2710-IX. Edition dated 10.22.2023. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text> [in Ukrainian].
13. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). Tax Code of Ukraine. Document № 2755-VI. Revision dated 01.08.2025. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian].
14. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). On approval of the action plan of executive authorities for the restoration of deoccupied territories of territorial communities: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 12.30.2022. № 1219-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1219-2022-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
15. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022). On Amendments to the Law of Ukraine “On the State Budget of Ukraine for 2023”. Document № 3166-IX. Adopted on 06.29.2023. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-20#Text> [in Ukrainian].

*Дата першого надходження рукопису до видання: 23.09.2025*  
*Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 20.10.2025*  
*Дата публікації: 28.11.2025*